

Poznań dnia 15.06.2017r.

dr hab. Tomasz Hoffmann,
prof. nadzw. Politechniki koszalińskiej
Wydział Humanistyczny

Recenzja pracy doktorskiej magistra Wojciecha Prylińskiego pt. „**Wpływ grup interesu na politykę ochrony zdrowia w Polsce po 1989 roku**” napisanej pod kierunkiem **prof. dr hab. Ryszarda Machnikowskiego**.

Niniejsza recenzja jest sporządzona zgodnie z wymogami ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (z późniejszymi zmianami) i odnosi się do elementów w przywołanym akcie prawnym: oceny zaproponowanego tematu, oryginalności rozwiązania problemu naukowego, ogólnej wiedzy teoretycznej zaprezentowanej w rozważaniach ujętych w pracy doktorskiej, syntezy materiału źródłowego, oraz zaprojektowania, przeprowadzenia i wnioskowania z przeprowadzonych badań. Szczegółowo recenzent odniesie się do kwestii związanej z: wyborem tematu/obszaru badawczego, struktury pracy, założeń badawczych, doboru źródeł i literatury naukowej, zawartości merytorycznej oraz konkluzji końcowej.

1. Temat/obszar badawczy

Systemy ochrony zdrowia znajdują się w procesie ciągłych i zarazem radykalnych zmian, które wynikają z licznych problemów z jakimi się stykają. W związku z powyższym ich przedstawiciele wchodzą w licznego

rodzaju alianse, tworzą określone grupy społeczne, których celem jest reprezentowanie ich interesów grupowych. Tak zorganizowane interesy stanowią obok partii politycznych podstawową instytucję polityczną będącą siłą napędową demokratycznego systemu politycznego, stanowiąc jednocześnie uzupełnienie procesu decyzyjnego w ramach systemu opartego na partiach politycznych. Przedłożoną mi do recenzji praca doktorska "*Wpływ grup interesu na politykę ochrony zdrowia w Polsce po 1989 roku*" autorstwa mgr Wojciecha Prylińskiego stanowi gruntowe studium rozważań na temat instytucji reprezentacji interesów grupowych w sektorze ochrony zdrowia. Problematyka reprezentacji interesów w omawianym sektorze jest bardzo wąsko opracowana w literaturze i zarazem trudna do ujęcia holistycznego z uwzględnieniem wybranych aspektów politycznych, socjologicznych czy prawnych. Podjęcie się napisania pracy doktorskiej z tematyki, która rodzi wiele kontrowersji i zarazem nie jest zbadana naukowo stanowiło niewątpliwie duże wyzwanie dla autora. Z tego tytułu należy przyjąć że wybór tematu był z poznawczego punktu widzenia uzasadniony i zarazem wnoszący nową jakość w badania politologiczne.

Autor swoją pracą wpisuje się w obszar badawczy politologii koncentrujący się na pograniczu socjologii i nauk ekonomicznych oraz subsydiarnie prawnych. Wyraźnie zatem widać że autor wykorzystuje dotychczasową wiedzę i dorobek naukowy, eksplorując go w przedmiotowej pracy. Stosuje przy tym różnorodne metody badawcze (o czym dalej). Tym samym w mojej opinii wybór tematu pracy oceniam jako bardzo interesujący zarówno z perspektywy teoretycznej jak i praktycznej.

2. Struktura pracy wraz z oceną merytoryczną

Przechodząc do struktury publikacji, identyfikujemy w niej cztery elementy składowe. Pracę rozpoczyna *Wprowadzenie*, następnie są przedstawione cztery rozdziały: Rozdział I - Wprowadzenie do problematyki lobbingu i grup interesu, Rozdział II - System ochrony zdrowia w Polsce, Rozdział III - System ochrony zdrowia w Polsce po 1989 roku, oraz Rozdział IV - Rola i zadania lobbystów i grup

interesów w procesie kształtowania się systemu ochrony zdrowia w Polsce. Pracę wieńczy *Zakończenie*, w którym to autor dokonuje zestawienia wniosków wynikających z analizy każdego z powyżej opisanych rozdziałów analizy. W tej części recenzji recenzent odniesie się właśnie do poszczególnych, powyżej wskazanych części dysertacji doktorskiej.

W rozdziale pierwszym autor dokonał analizy pojęcia i znaczenia lobbingu, wskazał na jego genezę, korzenie, kształtowanie się w innych państwach, dokonał eksploracji podstaw prawnych lobbingu w Polsce, wskazał na zapisy budzące kontrowersje i stanowiące o tym że ustawa jest pewnego rodzaju martwym prawem. Omówił rolę i zadania lobbysty, wskazał na jego relację z grupą interesu a także starał się przedstawić formy współpracy lobbysty z grupą nacisku. Zdefiniował pojęcia grupa nacisku/ grupa interesu, jej znaczenie i rolę, wskazał na strategie działania grup interesu.

W rozdziale drugim autor wskazał na rolę i znaczenie ochrony zdrowia w czasach przeszłych jak i obecnie. Autor przedstawił znaczenie zdrowia i potrzebę jego ochrony, a także ukazał historyczne kształtowanie się systemu ochrony zdrowia, omówił poszczególne instytucje ochrony zdrowia oraz kształtujący się jego model w Polsce od końca II wojny światowej. Rozdział trzeci autor poświęcił systemowi ochrony zdrowia po transformacji ustrojowej. Starał się uchwycić zmiany jakie zachodziły w systemie, przede wszystkim społeczne oraz prawne. Ukazał liczne próby reform jakie przeprowadzały poszczególne grupy rządzące, które miały polepszyć dostęp obywateli do służby zdrowia. Nowy system ochrony zdrowia zdeterminował powstanie nowych zawodów medycznych i ich czynny udział w systemie zdrowia. Podkreślił iż znaczenie miały naciski określonych grup je tworzących na sprawujących władzę. W ostatnim rozdziale autor skonkretyzował zadania lobbystów w sektorze ochrony zdrowia a także wybranych grup interesu. Omówił tzw. lobbing zawodowy, dokonał analizy dokumentów prawnych z działania lobbystów. W dalszej części przedmiotem rozważań uczynił lobbing nieformalny który stanowi podstawę nacisków na sprawujących władze w systemie ochrony zdrowia.

W przedłożonym tekście można zauważyć kilka potknięć, szczególnie natury stylistycznej, występują błędy językowe, oraz logiczne burzące strukturę niektórych zdań.

Dokonana szeroka analiza badawcza aktów prawnych regulujących funkcjonowanie grup interesu, lobbingu a także samego systemu ochrony zdrowia

jest zamierzeniem bardzo cennym i jednocześnie poznawczo wartościowym. Ponadto przyjęte ekscerpcja i dogmatyka a także zbadane relacje pomiędzy grupami nacisku a władzą stanowią główny i zarazem bardzo mocny trzon dysertacji doktorskiej.

Za słuszny pogląd uznaję zastosowanie w badaniach neoinstytucjonalizmu, który stanowi dobre odniesienie do zbadania grup interesów. Również pozytywnie odnoszę się do zastosowanego nurtu behawioralnego w pracy, ponadto zastosowanie miała analiza instytucjonalno-prawna. W przypadku technik badawczych autor zastosował grupowe wywiady fokusowe, oraz wywiady pogłębione z przedstawicielami badanych grup nacisku. W moim przekonaniu prawidłowo postawiono problem badawczy oraz problemy szczegółowe. Za trafne uznaje również hipotezę główną oraz pomocnicze.

W zakończeniu słusznie autor sformułował określone wnioski, które prowadzą się do konstatacji iż reprezentacja interesów sektora ochrony środowiska odbywa się w określonym układzie społecznym i instytucjonalnym pomiędzy silną klasą polityczną a społeczeństwem obywatelskim, które oscyluje pomiędzy tymi aktorami systemu politycznego. Dokonując określonych wyborów podczas aktu wyborczego społeczeństwo obywatelskie wybiera określone mniejsze zło, wybierając pomiędzy politykami a grupami interesu, na które składają się różne środowiska w tym środowisko reprezentujące szeroko pojęty obszar ochrony zdrowia.

Autor również słusznie zauważa że artykulacja i agregacja interesów grupowych przedstawicieli zawodów medycznych ma charakter relacji opartych na głębokim klientelizmie. Rządzący starają się z wyżej wymienionymi grupami interesów zawierać swoiste koalicje, bowiem tylko w ten sposób są w stanie rozładować bieżące napięcia oraz zmienić negatywne nastawienie opinii publicznej co do ich działań. Autor zakłada, że rządzący liczą się w omawianą grupą interesów. Grupa ta nie jest jednorodna, gdyby móc określać siłę tych grup, to największe wpływy i znaczenie mają przedstawiciele sektora farmaceutycznego.

W swoich badaniach autor również doszedł on do wniosku iż z punktu widzenia teorii dobrobytu społecznego, działalność lobbingowa jest nieracjonalna bowiem prowadzenie formalnego lobbingu staje się nieopłacalne, dlatego grupy nacisku stosują metody sytuujące się na granicy prawa lub często nielegalne. Wymienione czynniki prowadzą do wniosku iż, rezultat działań ustawodawczych,

odzwierciedla preferencje grup nacisku, które są w stanie ponieść koszty związane z dostępem do bezpośredniej sfery podejmowania decyzji politycznych

3. Źródła i literatura

Każde dzieło naukowe powstaje w środowisku zgromadzonego, bogatego materiału źródłowego, a dzieje się tak szczególnie w przypadku prac z zakresu nauk społecznych. Gdy autor ma zamiar twórczy, to do jego obowiązku należy dogłębne rozpoznanie i weryfikacja naukowa dotychczasowego dorobku światowej literatury przedmiotu. Ten szczególny warsztatowy zabieg podyktowany obligatoryjną kwerendą pozwala na weryfikowanie formułowanych hipotez badawczych. Politologiczne prace naukowe mają to do siebie, że są wynikiem skrupulatnych zabiegów badawczych, opartych na przeglądzie, w miarę najpełniejszym, stanowisk naukowych innych badaczy.

W moim przekonaniu autor wypełnił to zadanie dobrze. W swojej pracy zastosował klasyczne metody i techniki jeśli chodzi o skatalogowanie i prezentację zebranego materiału badawczego. Bibliografia książki jest zatem obszerna (zawiera 127 źródeł, 279 opracowań, materiały prasowe i internetowe). Literatura jest aktualna, bazująca zarówno na opracowaniach krajowych jak i obcojęzycznych co stanowi mocną stronę pracy. Zdaniem recenzującego autor posiadając tak bogatą bazę literaturową, własne doświadczenia zawodowe, mógłby to wzbogacić i wykorzystać w dalszej pracy badawczej.

4. Strona formalna

Recenzowane opracowanie pod względem formalnym świadczy o opanowaniu przez Autora warsztatu pisarskiego. Najłabszą stroną pracy są potknięcia językowe i stylistyczne. Również w niektórych obszarach dysertacji autor nadużywa potocznych sformułowań. Pojawiają się też błędy interpunkcyjne, mimo to całość została jednak przedstawiona w sposób przejrzysty, i co najważniejsze, z zastosowaniem charakterystycznego języka dla nauk społecznych.

I. Wnioski

Przedstawiona mi do oceny praca stanowi dobry przykład w miarę prawidłowego opanowania warsztatu naukowego przez doktoranta. Prowadzone przez doktoranta rozważania wskazują na umiejętne wykorzystanie literatury w procesie analizowania i formułowania problemu badawczego, problemów szczegółowych oraz hipotezy badawczej. Treści recenzowanej pracy charakteryzuje powiązanie z tytułowymi zagadnieniami a między poruszonymi wątkami zauważalne są silne związki przyczynowo-skutkowe. Analiza kluczowych dla rozprawy kategorii badawczych wynikających z zaproponowanej tematyki jest prowadzona na bardzo dobrym poziomie.

Reasumując stwierdzam, że wartość naukowych dokonań doktoranta została udokumentowana w postaci licznie zgromadzonej bibliografii. Temat został wybrany jako wysoce złożony i interesujący obszar badawczy o bieżącym i ciągle rosnącym znaczeniu. Po wnikliwej analizie dysertacji uderza jak złożona i trudna zarazem jest owa materia – o czysto pragmatycznym znaczeniu, a przede wszystkim metodologicznej „formatyzacji” nauk o polityce. Wskazane w treści recenzji pracy doktorskiej uwagi, zastrzeżenia czy wątpliwości, wyraźnie potwierdzają, iż jest to obszar wymagający ciągłej konceptualizacji oraz refleksji opartej na własnych badaniach. Wskazane uwagi nie mają charakteru restrykcyjnego, przeciwnie, mają wskazać na obszary problematyczne, z którymi nie łatwo się uporać na gruncie rozważań o polityce. Recenzowana praca doktorska jest bardzo cenną publikacją na gruncie nauk o polityce, podejmującą ważny aspekt

Konkluzja

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska magistra Wojciecha Prylińskiego *"Wpływ grup interesu na politykę ochrony zdrowia w Polsce po 1989 roku"* napisana pod kierunkiem prof. dr hab. Ryszarda Machnikowskiego ma wartość teoriopoznawczą a jej rezultaty mają znaczenie dla nauk o polityce. Obecna forma dysertacji spełnia wymagania stawiane przed pracami awansowymi na stopień naukowy doktora, które zostały określone w ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki i

w związku z tym wnoszę o dopuszczenie jej do dalszych etapów postępowania o nadania stopnia doktora w dziedzinie nauki społeczne, w dyscyplinie nauki o polityce.

Tomasz Hoffmann

